

MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUS METSÄHANHEN METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2025–2026

Pääasiallinen sisältö

Metsähanhen *Anser fabalis fabalis* -alalajin eli taigametsähanhen kanta on osoittanut voimakasta vähenemistä 1990-luvulta. Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan vuosina 2014–2016 ministeriön asetuksilla. Sen jälkeen metsästystä on rajoitettu voimakkaasti valtaosassa maata Suomen pesimäkannan elvyttämiseksi ja koko muuttoreitin sopeutuvan metsästyksen säätelyn mukaisesti. Suomessa pesivän metsähanhikannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin edelleen metsähanhen metsästys vuoden määräajaksi suuressa osassa maata.

Vuodesta 2017 lähtien metsästys on sallittu Kaakkois-Suomessa loka-marraskuussa tundrametsähanhien muuton aikana rajoitetulla alueella, jolloin metsästys kohdistuu pääasiassa moninkertaisesti runsaampaan, elinvoimaiseen tundrametsähanhen (*Anser fabalis rossicus*) kantaan. Vuodesta 2020 alkaen metsähanhen metsästys on sallittu Pohjois-Suomen pesimäalueella, aluksi rajoitetusti Lapissa ja myöhemmin myös laajemmilla alueilla, elokuussa kahdeksan päivän ajan eri tavoin rajoitetusti.

Pohjois-Suomessa metsähanhen pesimäalueilla metsähanhen metsästys olisi sallittua 20.8.2025 klo 12 – 27.8.2025 välisenä aikana Kainuun maakunnassa, Lapin maakunnassa lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia sekä valtatie E8 merenpuoleisia alueita Kemin, Keminmaan, Simon ja Tornion kunnissa, Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa lukuun ottamatta Hailuodon kuntaa sekä valtatie E8 ja seututien 813 merenpuoleisia alueita Iin, Kalajoen, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Oulun, Pyhäjoen, Raahen ja Siikajoen kunnissa. Tätä aikaa ja aluetta koskisi myös viime vuosien tapaan kiello metsästä metsähanhi pellolta, ravintohoukuttimen käytön kiello ja metsästäjäkohtainen saaliskiinti enintään 1 metsähanhi vuodessa. Metsästys halutaan kohdistaa erityisesti perinteiseen erämaassa tapahtuvaan pyyntiin, joka on perinteistä suomalaista metsähanhen metsästyksen eränkäyntikulttuuria. Tarkoituksenmukaista on rajata meri- ja rannikkoalueet pois metsähanhen pyyntialueina, jossa esiintyy merihanhia ja niiden metsästys on sallittua. Metsästysalue ja muut pyynnin rajoitukset olisivat samat kuin edellisenä vuonna.

Myöhemmin syksyllä hanhien muuttoaikaan metsähanhen metsästys sallittaisiin 1.10.2025–30.11.2025 välisenä aikana Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnissa, Etelä-Savon maakuntaan kuuluvissa Enonkosken, Puumalan, Savonlinnan ja Sulkavan kunnissa, Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluvissa Ilomantsin, Joensuun, Kiteen, Kontiolahden, Liperin, Rääkkylän ja Tohmajärven kunnissa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvissa Iitin ja Orimattilan kunnissa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa. Metsästysalue ja muut pyynnin rajoitukset olisivat samat kuin edellisenä vuonna.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että metsähanhikantaa ei vaaranneta ja metsästyksen säätely noudattaa kestävän käytön periaatetta. Metsästyksen kieltämisellä ja rajoittamisella määrääjäksi on tarkoitus estää Suomen pesimäkantaan sekä Suomen kautta muuttavaan muuhun Luoteis- ja Koillis-Euroopan taigametsähanhikantaan kohdistuvaa metsästyspainetta kannan elvyttämiseksi. Rajoitettuja metsästysmahdollisuuksia jaettaessa etusijalle asetetaan Pohjois-Suomen pesimäalueet. Perinteisen pesimäsoilla tapahtuvan pyynnin mahdollistamiselle on sekä luonnonmaantieteellinen että kulttuurinen peruste: pesimäalueilla ei ole muita hanhia metsästettäväksi ja suopyynti tulilla yöpymisineen on arvokas osa perinteistä suomalaista eränkäyntiä, joka halutaan säilyttää.

1 Nykytila

Metsähanhikannan tila ja lajin metsästys

Suomessa pesivä metsähanhikanta kuuluu lähes kokonaisuudessaan taigametsähanhen (*Anser fabalis fabalis*) populaatioon. Suomen pesimäkannan suuruudeksi on arvioitu vuonna 2010 noin 1 700–2 500 paria (Suomen lintuatlas 2010). EU:n lintudirektiivin vuosien 2013–2018 raportoinnissa kannan arvioitiin olevan 1 000–2 500 paria ja kehityssuunnan arvioitiin olevan vakaa vuosien 2007–2018 tarkastelujaksolla¹. Atlas-tietojen mukaan lajin levinneisyysalue on pienentynyt 22 % vuosien 1980–2010 välillä.

Suomen perimäkannaksi on arvioitu EU:n lintudirektiivin vuosien 2019–2024 raportoinnin alustavien tulosten mukaan helikopterilaskentojen ja sulkimisaikahavaintojen perusteella noin 4 000 pesinnän aloittavaa paria (3 962; 95 % luottamusväli 2 790–5 644). Uuden arvion parimäärä sisältää ne linnut, jotka yrittävät pesintää pesimäkauden alussa, mutta joista osa epäonnistuneen pesinnän jälkeen siirtyy muualle (lähinnä Venäjän Novaja Zemljalle) ennen kesän laskentojen suorittamista. Kotimaan kanta-arvioon liittyy vielä melko suurta epävarmuutta, mutta muuttoreittitason populaatiomallinnuksen tuloksen arvioidaan kuvastavan myös Suomen pesimäkannan kehitystä.

Vuoden 2015 hyväksytyssä AEWA:n taigametsähanhen hoitosuunnitelmassa Suomen pesimäkanta kuuluu keskiseen kannanhoitoalueeseen (Central Management Unit), jonka kannan tavoitteeksi on asetettu 60 000–80 000 lintua. Merkittävin osa kannan pesimäalueesta sijaitsee Pohjois-Venäjällä.

Taigametsähanhen Koillis- ja Luoteis-Euroopan kannan arvioitiin aiemmin taantuneen 1990-luvun noin 100 000 linnusta vuoden 2009 julkaistun arvion noin 63 000 lintuun. Tämän lisäksi vuoden 2011 laskentojen perusteella esitetty arvio 40 000–45 000 lintua viittasi siihen, että väheneminen oli edelleen jatkunut. Vuonna 2016 talvilaskennoissa arvioitiin kannaksi 46 654 taigametsähanhea. Vuoden 2017 talvilaskentojen perusteella kannan arvioitiin olevan noin 56 792 taigametsähanhea, minkä arvioitiin osoittavan kannan vähenemisen pysähtyneen. Vuonna 2018 taas arvioitiin tammikuun laskentojen perusteella kannan olevan 38 717 taigametsähanhea ja vuonna 2019 41 900. Näiden arvioidaan kuitenkin olevan aliarvio, koska on käynyt ilmi, että talven säistä johtuen osa metsähanhista siirtyy keskitalvella Ruotsista ja Tanskasta Saksaan, jossa hanhia ei lasketa. Lokakuun 2018 laskentojen perusteella Ruotsissa arvioitiin olleen 63 000–68 000 taigametsähanhea, kun taas keväällä 2019 Ruotsissa laskettiin olevan 59 446 taigametsähanhea (57 825–61 066).

Kevät- ja syyslaskentojen ja toisaalta talvilaskentojen tarkkuuden tarkempi arviointi edellytti tarkemman integroidun populaatiomallin kehittämistä, joka valmisteltiin AEWA:n hanhityöryhmän alaisuudessa Suomen riistakeskuksen hankkeessa maa- ja metsätalousministeriön ja Luonnonvarakeskuksen rahoituksella. AEWA:n hanhityöryhmän kokouksessa 15.-18.6.2020 päätettiin, että siirrytään käyttämään integroitua populaatiomallia kanta-arvion perustana. Kansainvälisen AEWA:n metsähanhityöryhmän populaatiomallin arvion mukaan taigametsähanhen kevätkanta vuonna 2022 oli 65 428 (61 302 – 69 993) yksilöä ja vuonna 2023 66 166 (62 078 – 70 985)².

Vuoden 2024 uusimman populaatiomallinnuksen (Kuva 1) mukaan taigametsähanhen kevätkanta vuonna 2024 oli 75 363 (65 829 – 85 837)³. Kanta-arvio on suurin piirtein samalla tasolla kuin edellisenäkin vuonna (74 356), mutta uusimmassa arviossa yksilömäärä on tarkentunut ylöspäin, koska laskennoissa havaitsematta

¹ https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/summary?period=3&subject=Anser+fabalis&reported_name=A701

² Jensen, G.H., Johnson, F.A., Baveco, H., Koffijberg, K., Goedhart, P.W. and Madsen, J. (2023) Population Status and Assessment Report 2023. EGMP Technical Report No. 21 Bonn, Germany. AEWA European Goose Management Platform. Doc. AEWA/EGMIWG/8.8/Rev.1. 13.6.2023. https://egmp.aewa.info/sites/default/files/meeting_files/documents/AEWA_EGM_IWG_8_8_EGMP_Population_Status_and_Assessment_Report%202023_Rev.1.pdf

³ Johnson, F.A., Sørensen, I.H., Baveco, H., Koffijberg, K., Germain, R.R., and Madsen, J. (2024) Population Status and Assessment Report 2024. EGMP Technical Report No. 22 Bonn, Germany. AEWA European Goose Management Platform. Doc. AEWA/EGMIWG/9.8/Rev.1. 3.6.2024. https://egmp.aewa.info/sites/default/files/meeting_files/documents/AEWA_EGM_IWG_9_8_Rev_1_EGMP_Population_Status_and_Assessment_Report%202024.pdf

jäävien hanhien määrää on korjattu GPS-merkittyjen hanhien avulla. Puutteellisen havaittavuuden todennäköisyyksien korjaamisen jälkeen populaatiomallin mukaan on noin 88 % todennäköisyys, että maaliskuun 2024 kanta-arvio on yli kanta-tavoitteen mediaanin 70 000.

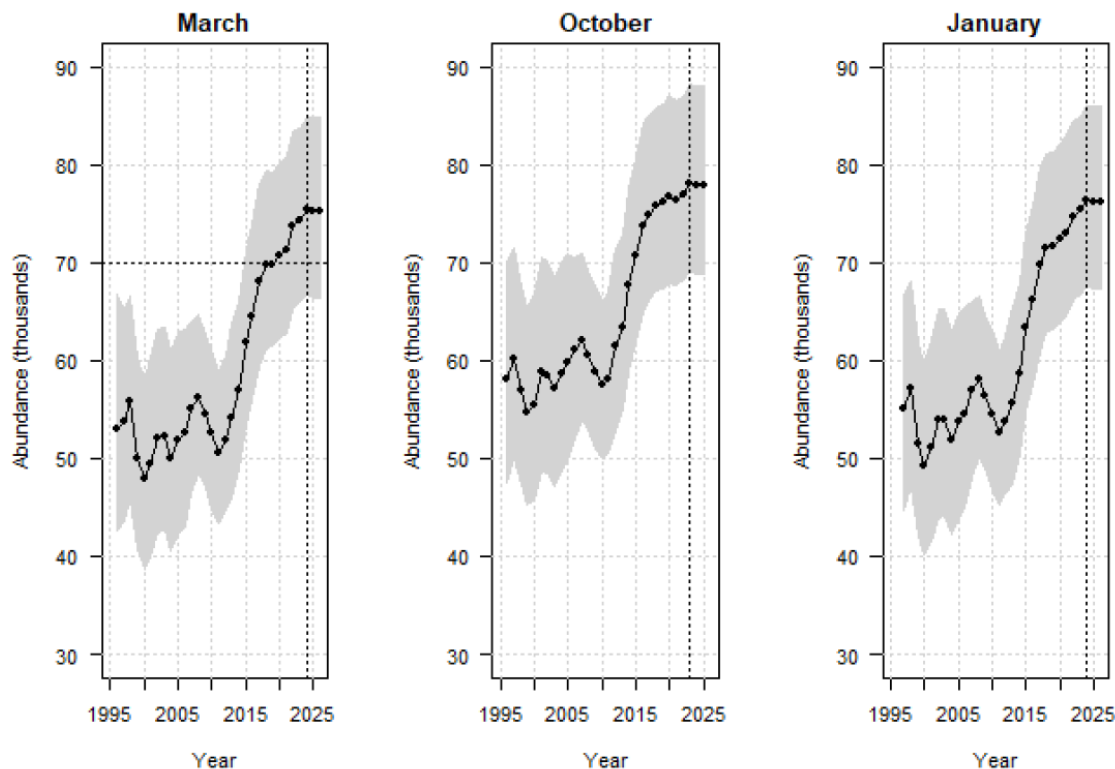

Figure 3.2-4. Posterior estimates of population size (in black, with 95% credible intervals in grey) based on an IPM for Taiga Bean Geese in the Finland and NW Russia/Sweden, Denmark and Germany population. The vertical, dashed lines represent the last (biological) year of data. Future abundances were projected based on an assumed harvest of approximately 1,000 birds. The horizontal line at 70,000 in the left panel represents the median population target.

Kuva 1. Kesken kannanhoitoalueen maaliskuun (March), lokakuun (October) ja tammikuun (January) arvioitu kannan koko integroidun populaatiomallin mukaan (mustalla värillä), asteikko tuhatta lintua (95 % luottamusväli harmaalla). Pystyviiva kuvaa viimeisintä vuotta, josta on saatavilla laskenta-aineistoa. Tulevien vuosien kannankoko on ennustettu oletetulla noin 1000 linnun kokonaissaaliilla. Vasemman kuvan vaakaviiva 70 000 linnun tasolla kuvaa kannan tavoitetason mediaaniarvoa.³

Kannanhoitoalueelle asetettu kantatavoite olisi siis jo saavutettu, mutta toisaalta Suomen pesimäkanta on kuitenkin vain pieni osa koko muuttoreitin kannasta, eikä Suomen pesimäkannan tilaa tunneta kovin tarkasti. Kannan arviointia vaikeuttaa se, että pesimäaikaan hanhet ovat tyypillisesti syrjäisillä ja vaikeakulkuisilla suoalueilla ja pesinnässään epäonnistuneet hanhet lähtevät kesken kesän sulkasatomuutolle Pohjois-Venäjälle Novaja Zemljan saarelle.

Elinvoimainen tundrametsähanhen (*Anser fabalis rossicus*) alalajin kanta on EU:n alueella talvehtivan kannan osalta 647 000 – 878 000 lintua, ja se on elinvoimainen sekä kasvussa⁴. Suomessa tapahtuva metsähanhien

⁴ https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/summary?period=3&subject=Anser+fabalis&reported_name=A702

metsästys kohdistuu sekä kotimaan pesivään taigametsähanhikantaan että Pohjois-Venäjällä pesiviin taigametsähanhen ja tundrametsähanhen kantoihin.

2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä metsähanhia on metsästetty Suomessa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) saalistilaston mukaan keskimäärin 6 500 lintua vuodessa. Vuonna 2009 metsähanhisaalis oli 7 900 lintua. Vuonna 2010, jolloin metsästysaikaa lyhennettiin ensimmäisen kerran, saalis pieneni 5 100 lintuun. Edelleen vuonna 2011, jolloin metsästystä rajoitettiin ensimmäisen kerran maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, saalis pieneni 3 600 lintuun. Vuonna 2012 metsästystä rajoitettiin edellistä vuotta pidemmän aikaa eri osissa maata, mutta saalis nousi 3 900 lintuun. RKTL:n saalistilastointi oli metsästyksen säätelyn kannalta liian epätarkkaa, eikä sen perusteella voida arvioida metsästyksen vaikutusta aluetasolla ja koko maan tasollakin vuoden 2012 saalistilaston vaihteluväli on hyvin suuri ($3\,900 \pm 2\,100$, eli vaihteluväli 1 800–6 000). Vuoden 2013 saalistilaston mukaan saalis oli koko maassa $3\,300 \pm 3\,000$ eli vaihteluväli oli edelleen erittäin suuri 300–6 300. Saalistilaston suuri vaihteluväli osoittaa myös tiedon suurta epätarkkuutta. Aiempien vuosien saalistilastoista ei ilmene metsästyksen kohdistumista taiga- ja tundrametsähanhien alalajien välillä. Metsähanhen metsästys oli kokonaan kielletty 2014–2016.

Suomessa saatiin saalisilmoitusten mukaan metsästysvuonna 2017/2018 saaliiksi 176 metsähanhea, joista pääkeräyksen perusteella arvioidun taigametsähanhen alalajin osuus oli 24 taigametsähanhea. Metsästysvuonna 2018/2019 saaliiksi saatiin 49 metsähanhea, joista arviolta 15 oli taigametsähanhia. Metsästysvuonna 2019/2020 saaliiksi saatiin 77 metsähanhea, joista arviolta 12 oli taigametsähanhia. Metsästysvuoden 2020/2021 metsästysaalis oli yhteensä 494, joista tundrametsähanhia oli 404 ja taigametsähanhia 90, joista Lapissa saaliiksi saatiin 25 taigametsähanhea. Metsästysvuoden 2021/2022 metsästysaalis oli yhteensä 306, joista tundrametsähanhia oli 266 ja taigametsähanhia 40, joista Lapissa saaliiksi saatiin 40 taigametsähanhea. Metsästysvuoden 2022/2023 metsästysaalis oli yhteensä 200, joista tundrametsähanhia oli 147 ja taigametsähanhia 53, joista Lapissa saaliiksi saatiin 38 taigametsähanhea. Metsästysvuoden 2023/2024 saalis oli yhteensä 307 metsähanhea, joista taigametsähanhia arviolta yhteensä 127. Taigametsähanhista saatiin saaliiksi Lapissa 48, avatulla Pohjois-Pohjanmaan metsästysalueella 47 ja Kaakkois-Suomen tundrametsähanhivyyhykkeellä arviolta 32.

Suomessa metsästysvuoden 2024/2025 kokonaissaalis oli 402 metsähanhea (Taulukko 1), joista taigametsähanhia arviolta 149. Taigametsähanhista saatiin saaliiksi Lapissa 42, laajennetulla Pohjois-Pohjanmaan metsästysalueella 38 ja avatulla Kainuun metsästysalueella 46.

Metsästysvuosi	Metsähanhisaalis koko maassa	Taigametsähanhi saalis koko maassa	-Taigametsähanhi saalis Lapissa	-Taigametsähanhi saalis Pohjois-Pohjanmaalla	-Taigametsähanhisaalis Kainuussa
2017/2018	176	24			
2018/2019	49	15			
2019/2020	77	12			
2020/2021	494	90	25		
2021/2022	306	40	40		
2022/2023	200	53	38		
2023/2024	307	127	48	47	
2024/2025	402	149	42	38	46

Taulukko 1. Suomen metsähanhisaalis vuosina 2017–2024; taigametsähanhen että tundrametsähanhen alalajien kokonaissaalis, arvioitu taigametsähanhien saalismäärä sekä saalismäärä Lapissa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Pohjois-Suomessa saalis koostuu todennäköisesti kokonaan taigametsähanhen alalajiin kuuluvista hanhista.

Tanska on kieltänyt metsähanhen metsästyksen kokonaan alueilla, joissa taigametsähanhia esiintyy ja sallii metsähanhen metsästyksen ainoastaan rajoitetulla ajalla ja alueella, jossa pääosin esiintyy tundrametsähanhia.

Tanskan metsähanhisaalis oli metsästysvuonna 2018/2019 yhteensä 654, joista tehtiin alalajimääritys 9 hanhasta (tundrametsähanhia 8/9).

Ruotsissa metsästyssaalis metsästysvuosina 2017–2018 oli saalistilaston alustavan tiedon mukaan vähintään 1 977 ja metsästysvuodelta 2018–2019 on noin 3500 sekä 2020–2021 noin 3 300. Metsästysvuodelta 2021–2022 saalistietoa ei ole vielä saatavilla, mutta populaatiomallin arvio on noin 2 000. Ruotsin saaliin alalajikoostumuksesta ei ole tietoa, mutta sen arvioidaan olevan suurimmaksi osaksi taigametsähanhia, koska Etelä-Ruotsissa talvehtivista metsähanhista suurin osa on taigametsähanhia. Poikkeuslupametsästyksen saalismäärä Ruotsissa ei ole tiedossa, mutta sen arvioidaan olevan pieni suhteessa tilastoituun saaliiseen. Vuonna 2022 AEWA:n hanhityöryhmässä sovittu metsästyksen rajoittaminen enintään 3000 hanheen edellyttää metsästyssaaliin rajoittamista Ruotsissa noin puoleen aiemmasta tasosta. Vuodesta 2021 alkaen Ruotsissa on päätetty kieltää metsähanhen tavanomainen metsästys ja sallia vain poikkeuksena oraspelloilla esiintyvien yli 5 metsähanhen parvien metsästäminen viljelysvahinkojen estämiseksi.

Metsästyksen kestävyiden varmistamiseksi tehdyt toimenpiteet

Maa- ja metsätalousministeriö on 16.5.2012 käynnistänyt metsähanhikannan kansallisen hoitosuunnitelman valmistelun (HARE MMM011:00/2012). Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena oli kieltää metsästys määrääjäksi siihen saakka, kunnes kansallisessa metsähanhen hoitosuunnitelmassa linjatut kiireelliset metsästyksen kestävyiden varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet on saatu toteutettua.

Eri kantojen lintujen alueellista ja ajallista esiintymistä metsähanhisaaliissa yritettiin selvittää syksyllä 2011 aloitetulla siipinäytekeräyksellä. Vuosien 2010–2013 metsästyksen vapaaehtoisien siipinäytekeräyksen tuloksena saadusta siipinäytteiden riittämättömästä määrästä johtuen metsästyksen kohdistumista eri alalajeihin ei saatu kuitenkaan luotettavasti selvitettyä, joten varovaisuusperiaatteen mukaisesti voimakkaasti vähentyneen taigametsähanhen populaation vähenemisen pysäyttämiseksi oli tarpeen estää kantaan kohdistuva metsästyspaine. Maa- ja metsätalousministeriö osoitti RKTL:lle rahoituksen metsähanhikannan metsästykskestävyyden selvittämiseen tutkimushankkeessa vuosina 2012–2013. Tutkimuksen tavoitteeksi asetettuja tietoja ei kuitenkaan monin osin saavutettu. Hankkeessa ei saatu kehitettyä tavoiteltua kannan seurantajärjestelmää.

Suomen riistakeskus on vuosina 2015 ja 2016 kehittänyt helikopterin avulla tehtävän laskentamenetelmän, jonka avulla pesivät hanhitokat voidaan laskea kesällä sulkasatoaikaan soilta.

Tutkimuksessa aiempien vuosien rengastusaineistojen perusteella tehdyt analyysit viittaavat siihen, että pesivän kannanosan säilyvyys oli heikkoa, joka vastaa muiden voimakkaasti metsästettyjen hanhilajien havaittua säilyvyystasoa. Kun saadut säilyvyysarvot ja arvioidut poikastuotot sijoitettiin matriisimalliin, havaittiin, että vain erittäin korkea poikastuoton taso voi tuottaa kasvavan populaation kasvukertoimia. Erittäin hyviä poikastuottovuosia pitäisi olla jatkuvasti, jotta metsähanhipopulaatio pysyisi vakaana. Tämä on epärealistinen arvio nykyelinympäristöissä. Lisäksi aikuisten ja erityisesti vanhimman ikäluokan yksilöiden säilyvyydellä oli suurin vaikutus populaation kasvukertoimeen eli kannankehitykseen. Tämä tarkoittaa sitä, että teoriassa ja käytännössä kannankehitykseen pystytään vaikuttamaan tuloksekkaasti kasvattamalla pesivien aikuisten säilyvyyttä. Keinoja tähän ovat metsästyksen säätely ja valikoiva metsästys.

AEWA:n hanhityöryhmän vuonna 2020 hyväksymän integroidun populaatiomallinnuksen Suomessa säädetyt metsästyksen rajoitukset vuodesta 2011 alkaen ja metsästyksen kieltäminen kokonaan vuonna 2014 näyttävät ajoittuvan samaan aikaan vuosiin 2011–2015, kun kanta on lähtenyt voimakkaaseen kasvuun vuosina 2011–2018 (ks. Kuva 3 ja vertaa Kuva 2, päivitetty 3.6.2024). AEWA:n hanhityöryhmän vuonna 2022 hyväksymän kanta-arvio raportin⁵ populaatiomalli osoittaa kannan metsästysverotuksen olleen 15 ja jopa 25 prosentin vaiheilla ennen Suomen metsästyksen täysrauhoitusta vuonna 2014. Kannan verotusaste pieneni dramaattisesti

⁵ Jensen, G.H., Johnson, F.A., Baveco, H., Koffijberg, K., Goedhart, P.W., McKenzie, R. and Madsen, J. (2022) Population Status and Assessment Report 2022. EGMP Technical Report No. 20 Bonn, Germany. AEWA EGMP POPULATION STATUS AND OFFTAKE ASSESSMENT REPORT 2022. Doc. AEWA/EGMIWG/7.10/Rev.2. 10.6.2022.

Suomen metsästyskiellon säätämisen jälkeen 2014 ja tämä sattuu samaan aikaan kuin kanta kääntyi voimakkaaseen kasvuun. Väliaikaisen metsästysverotusstrategian aikana vuosina 2017–2021 metsästysverotus oli keskimäärin 4,5 %. Ilmenneen säilyvyyden arviot kasvoivat tuntuvasti Suomen metsästyskiellon myötä ja ovat olleet keskimäärin 88 % väliaikaisen metsästysverotusstrategian aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö on antanut Luonnonvarakeskukselle vuodesta 2017 alkaen tulostavoitteeksi pesimäalueiden kartoituksen ja pesimäkannan seurannan käynnistämisen. Luonnonvarakeskus arvioi voivansa tehdä arvion pesivästä kannasta aikaisintaan vuonna 2021. Ennen sitä Suomen perimäkantaan kohdistuvaa metsästystä voidaan sallia vain hyvin tiukasti rajoittaen. Luonnonvarakeskuksen vuonna tekemien 2023 lentolaskentojen avulla tarkastettiin yhteensä 1 222 potentiaalista taigametsähanhen sulkimispaikkaa Oulun ja Kajaanin korkeudelta Inariin asti. Laskennoissa löydettiin 1 073 yksilöä 71 laskentakohteesta (7 %). Vuodesta 2020 tehdyn lentolaskennan osoittavat, että metsähanhen sulkiva kanta on vakaa jo kolmatta vuotta ja että se on toipunut vuoden 2020 huonosta poikastuottokesästä.⁶ Keskisen ja pohjoisen kannanosien kohteista metsähanhien asuttamia oli vuonna 2023 hiukan yli 7 prosenttia. Sulkivan hanhikannan runsauksissa on alueellisia eroja, sillä Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Lapin sulkiva kanta näyttää olevan edelleen runsaampi kuin muun Lapin sulkiva kanta. Vuodesta 2020 lähtien Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Lapin alueen kohteista noin 8–10 prosenttia on ollut asuttuja, kun taas vastaava luku Lapissa on vain 2–4 prosenttia. Erityisesti Ylä-Lapissa poikastuoton arviointiin vaikuttavat myös pohjoisen lukuisat hanhille sopivat sulkimispaikat ja lukuisat pienvedet: koska pienvesiä on Ylä-Lapissa runsaasti, on myös vähäiä hanhia erityisen vaikea löytää.

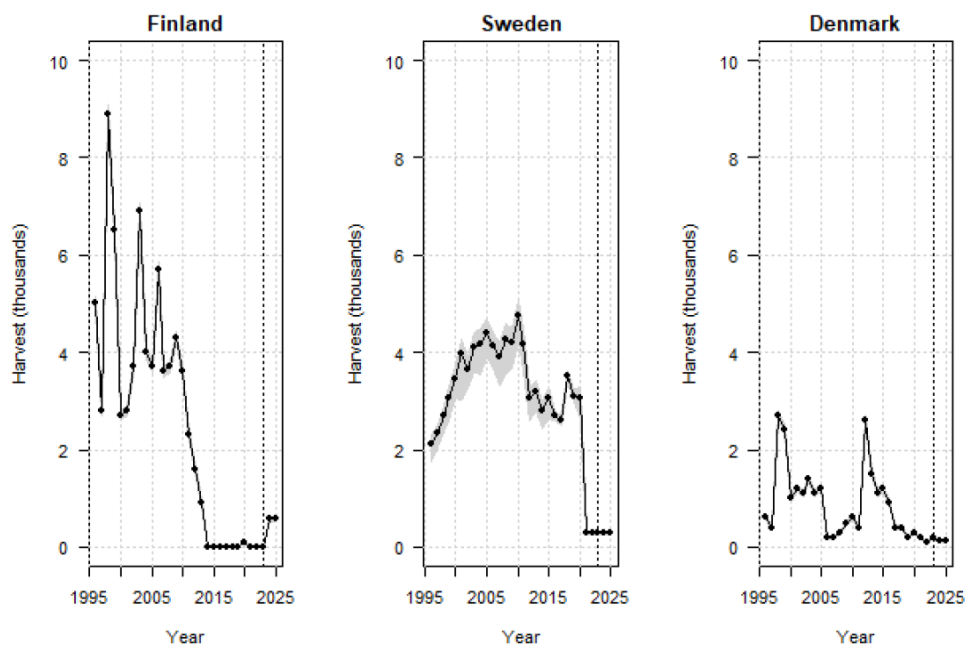

Figure 3.2-7. Estimated harvests (in thousands, with 95% credible intervals in grey) based on an IPM for Taiga Bean Geese in the *Finland and NW Russia/Sweden, Denmark and Germany* population. The vertical, dashed lines indicate the last year of data. Future harvests were projected based on an assumed harvest of approximately 1,000 birds, with country-specific allocations as agreed upon.

Kuva 2. Taigametsähanhen Luoteis-Euroopan keskisen kannanhoitoalueen arvioidut saalismäärät integroidun populaatiomallin mukaan Suomesta (Finland), Ruotsista (Sweden) ja Tanskasta (Denmark), asteikko

https://egmp.aewa.info/sites/default/files/meeting_files/documents/AEWA_EGM_IWG_7_10_EGMP_Population_Status_and_Assessment_Report%202022_Rev_2.pdf

⁶ Kotimaisen taigametsähanhen sulkiva kanta vakaa jo kolmatta vuotta. Luonnonvarakeskus. Seurantajulkistus 30.8.2023. <https://www.luke.fi/fi/seurannat/metsanhanhen-pesimaaikainen-kannan-seuranta-ja-pesimaaalueiden-kartoitus/kotimaisen-taigametsahanhen-sulkiva-kanta-vakaa-jo-kolmatta-vuotta> (Viitattu 19.6.2024)

tuhatta lintua. Pystyviiva kuvaa viimeisintä vuotta, josta on saatavilla laskenta-aineistoa. Tulevien vuosien kannankoko on ennustettu oletetulla noin 1000 linnun kokonaissaaliilla, sovitun maiden välisen kiintiöin jaon mukaisesti.³

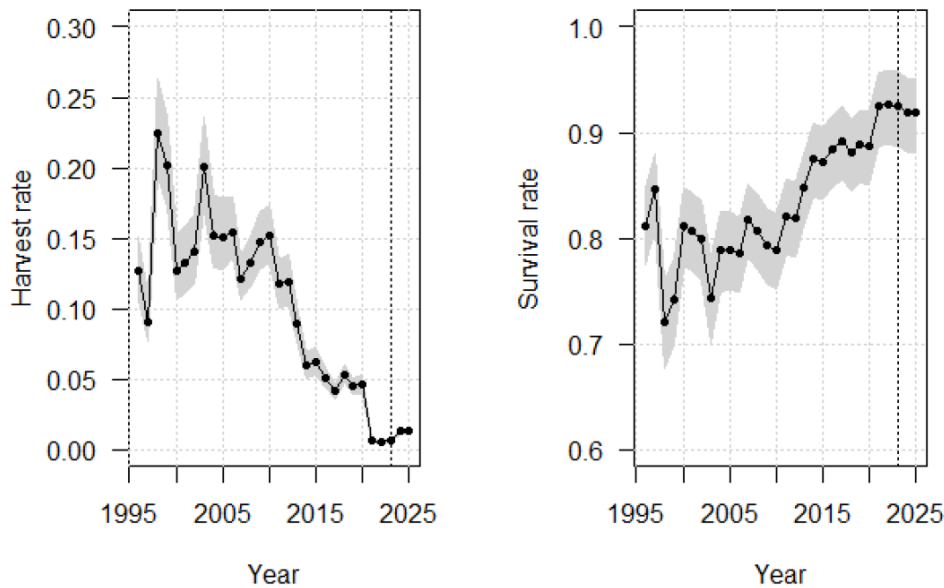

Figure 3.2-8. Posterior estimates of harvest and apparent survival rate based on an IPM for Taiga Bean Geese in the Finland and NW Russia/Sweden, Denmark and Germany population, with 95% credible intervals in grey. The vertical, dashed lines represent the last year of data. Future rates were projected based on an assumed harvest of approximately 1,000 birds.

Kuva 3. Taigametsähanhen Luoteis-Euroopan keskisen kannanhoitoalueen mallinnettu metsästysverotusaste ja kannan säilyvyys (musta, harmaa 95 % luottamusväli). Pystyviiva kuvaa viimeisintä vuotta, josta on saatavilla laskenta-aineistoa. Tulevien vuosien kannankoko on ennustettu oletetulla noin 1000 linnun kokonaissaaliilla, sovitun maiden välisen kiintiöin jaon mukaisesti.³

2. Lainsäädäntö

2.1. KV- ja EU-tason lainsäädäntö

Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus (AEWA)

Metsähanhi kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä *AEWA-sopimus*, piiriin. AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa 1 on erilliset suojeluluokitukset taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* ja tundrametsähanhen *Anser fabalis rossicus* populaatioille. AEWA-sopimusta muutettiin 5. osapuolikokouksessa 14.–18.5.2012 valtioneuvoston selvityksen E 38/2012 vp ja eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon MmVL 8/2012 vp kantojen mukaisesti siten, että taigametsähanhen Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaation suojeluluokitus muutettiin A-sarakkeen 3c* -luokitukseen. Sarakkeen A lajien metsästys on kiellettyä, ellei luokitukseen ole liitetty poikkeuksen sallivaa asteriskia (*). Taigametsähanhen populaation uudessa luokituksessa on Suomen aloitteesta asteriski, joten sen osalta voidaan sallia kestävä metsästys kansainvälisen hoitosuunnitelman puitteissa, joka toteuttaa adaptiivista metsästyksen säätelyä. AEWA-sopimuksen päätös edellyttää kansainvälistä hoitosuunnitelmaa, jotta metsästys voidaan sallia. Suomi on kannattanut EU:n varauman asettamista muutoksen johdosta, kunnes kansainvälinen hoitosuunnitelma on saatu laadittua. EU:n komissio on 11.6.2012 jättänyt taigametsähanhen suojeluluokituksen muutokseen varauman Euroopan unionin puolesta, koska EU:n komissio ei

katsonut mahdolliseksi poistaa metsähanhea lintudirektiivin metsästettävien lajien liitteestä 90 päivän määräajan kuluessa osapuolikokouksen jälkeen. EU:n jättämä varauma merkitsee sitä, että EU:n lintudirektiivin mukaan metsähanhen metsästys voidaan toistaiseksi sallia. Sallittavan metsästyksen osalta olisi kuitenkin pystytävä osoittamaan, että se on kestävä. Tasavallan presidentti on 20.7.2012 päättänyt, että Suomi jättää edellä mainittua taigametsähanhea koskevaa sopimuksen liitteen muutosta koskevan varauksen sopimuksen X artiklan 6 kappaleen mukaisesti.

AEWA-sopimusta muutettiin 8. osapuolikokouksessa 26.–30.9.2022 siten, että taigametsähanhen Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaatio jaettiin ja sen hoitosuunnitelmassa määritellystä keskisestä kannanhoitoalueesta muodostettiin sopimuksen liite 3:n Taulukko 1:een oma uusi ”Suomi ja Luoteis-Venäjä/Ruotsi, Tanska ja Saksa” –populaatio. Suomen pesimäkanta kuuluu tähän populaatioon ja sen suojeluluokitus säilyy entisenä (A3c*). Samalla muiksi erillisiksi populaatioiksi määriteltiin Skandinavian/Tanskan ja Yhdistyneiden kuningaskuntien populaatio (A1c) ja Länsi-Siperian/Puolan ja Saksan populaatiot (A2). Tästä lähtien siis AEWA-sopimuksessa taigametsähanhen suojeluluokitukset päätetään erikseen näille tarkemmin jaotelluille populaatioille.

Suomi on ottanut aktiivisen roolin kansainvälisen hoitosuunnitelman valmistelemiseksi taigametsähanhelle AEWA-sopimuksen puitteissa. Suomen rahoituksella ja Suomen riistakeskuksen hankkeena valmisteltu taigametsähanhen kansainvälinen hoitosuunnitelma on hyväksytty AEWA:n 6. osapuolikokouksessa 9.–14.11.2015. Taigametsähanhen sopeutuvan metsästyksen säätelyjärjestelmä (engl. *adaptive harvest management, AHM*) hyväksyttiin AEWA-sopimuksen alaisessa Euroopan hanhikantojen toimenpideohjelman kansainvälisessä työryhmän (European Goose Management Platform International Working Group, EGMP IWG) kokouksessa 15.–16.6.2017. Kansainvälinen sopeutuvan metsästyksen säätelyjärjestelmä edellyttää tarkkaa tietoa saaliiksi saatavien metsähanhien määristä, eli käytännössä tarkkaa saalistilastoa ja metsästyssaaliin alalajiosuuden selvittämistä.

AEWA:n hanhityöryhmän kokouksessa 15.–18.6.2020 päätettiin, että siirrytään käyttämään integroitua populaatiomallia kanta-arvion perustana. Vuonna 2021 hanhityöryhmä hyväksyi taigametsähanhi alatyöryhmän esityksen väliaikaisen metsästysverotusstrategian perusteella koko muuttoreitin metsästyskiintiöksi 3000 lintua.

Vuonna 2022 hanhityöryhmän kokouksessa 21.–23.6.2022 Helsingissä hyväksytyn populaatiomallin ja verotussuosituksen mukaan keskeisen kannanhoitoalueen kanta-arvio oli noin 66 000 taigametsähanhea. Hoitosuunnitelman tavoitekananta on 60 000 – 80 000. Vuoden 2022 kokouksessa päätettiin jatkaa väliaikaisen verotusmallin ja 3000 linnun kiintiön verotussuositusta, kunnes muuttoreitin mailla on kyky säädellä metsästystä vuosittain ja tarvittavat saalistiedot voidaan tuottaa vaaditussa aikataulussa. Tämä vuoden 2022 koko muuttoreitin kiintiö on lähellä vuosina 2017–2021 arvioitua toteutunutta kokonaissaalista (2 955).

Kiintiön jaon periaatteena eri maiden välillä on aiemmin päätetty soveltaa historiallisia metsästyssaaliin osuuksia eri maiden välillä. Suomen suuri osuus 49 % aiempien vuosien saaliista tarkoittaa toisaalta sitä, että Suomen metsästysverotus on ollut suurin syy kannan merkittävään taantumiseen viime vuosikymmenien aikana. Näin ollen Suomella on suurin vastuu myös tehdä eniten toimenpiteitä kannan elvyttämiseksi jälleen elinvoimaiseksi. Vuoden 2022 hanhityöryhmän kokouksessa hyväksyttiin kiintiön uusi jako, josta Venäjä on jätetty pois, joten Suomen kiintiö on 58 %, Ruotsin 30 % ja Tanskan 12 %. Ruotsi ilmoitti, että se on edellisen vuoden jälkeen kieltänyt tavanomaisen metsähanhien metsästysajan Etelä-Ruotsissa ja vain rajoitettu poikkeuslupa-metsästys maatalousvahinkojen estämiseksi on sallittua, mutta maatalousvahinkojen estämisen vuoksi Ruotsi ei voi taata, että sen saalis noudattaa kiintiön maakohtaista jakoa. Vuonna 2023 AEWA:n hanhityöryhmän kokouksessa 20.–22.6.2023 Saksan Bonnissa päätettiin verotussuosituksesta vuodelle 2023–2024 yhteensä enintään noin 1000 linnun saaliskiintiöstä vuosittain. Vuonna 2024 AEWA:n hanhityöryhmän kokouksessa 17.–20.6.2024 Norjan Tromssassa päätettiin verotussuosituksesta vuodelle 2024–2025 yhteensä enintään 3000 linnun saaliskiintiöstä vuodessa (Taulukko 2).

	Suomi	Ruotsi	Tanska
Osuus saaliskiintiöstä 2024-2025	58 %	30 %	12 %
Vuodelle 2024-2025 sovittu verotussuositus 3000 hanhea, maakohtainen kiintiö taigametsähanhia	1740	900	360

Taulukko 2. Taigametsähanhen keskisen kannanhoitoalueen vuodelle 2024-2025 sovittu enintään 3000 hanhen metsästysverotus ja sen mukaiset maakohtaiset kiintiöt.

Vuoden 2024 uusimman populaatiomallinnuksen (Kuva 1) mukaan taigametsähanhen kevätkanta vuonna 2024 oli 75 363 (65 829 – 85 837)³. Kanta-arvio on suurin piirtein samalla tasolla kuin edellisenäkin vuonna (74 356), mutta uusimmassa arviossa yksilömäärä on tarkentunut ylöspäin, koska laskennoissa havaitsematta jäävien hanhien määrää on korjattu GPS-merkittyjen hanhien avulla. Suomen pesimäkanta on kuitenkin vain pieni osa koko muuttoreitin kannasta, eikä sen tilaa tunneta vielä kovin hyvin, joten Suomen oman pesimäkannan pitäisi kuitenkin edelleen antaa vahvistua ja elpyä, joten koko maakohtaista kiintiötä ei voida sallia metsästettäväksi Suomen pesimäalueella tai Suomen pesimäkantaan muuttomatkan aikana. Kansainvälinen kiintiö ei siis varmista Suomen oman pesimäkannan metsästyksen kestävyttä vaan se kertoo vain koko muuttoreitin kestävästä verotusmäärän ja sen jakautumisen maiden kesken historiallisten saalismäärien perusteella. Kansainvälisen kiintiön osalta on otettava huomioon myös se, että Suomen tavoitteena on ollut elvyttää taantunut kanta ja Suomessa metsästyslainsäädäntö mahdollistaa metsästyksen kieltämisen tai rajoittamisen kannan elvyttämiseksi, eikä Suomi ole neuvotteluissa suostunut antamaan omaa kiintiötään muuttoreitin muiden maiden hyväksi, joilla on ollut vaikeuksia säätää metsästysrajoituksia.

Metsästyslaki ja sen nojalla annetut säädökset

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa on säädetty metsähanhen yleinen rauhoitus aika 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästys tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Metsähanhen metsästysaikaa lyhennettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010 tuolloin voimassa olleen lainsäädännön mukaisilla riistanhoitopiirien päätöksillä. Vuonna 2011 voimaan tulleessa riistahallintouudistuksessa metsästyslain 38 §:n metsästyskiellon tai -rajoituksen asettamisen toimivalta siirrettiin maa- ja metsätalousministeriölle.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulevalla lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltä voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltä tulee kumota ennen määräjän päättymistä. Rajoitus tai kieltä voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella rajoitus tai kieltä koskee.

Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kielto tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa metsästyslain muuttamisen yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriö on aiemmin lyhentänyt metsähanhen metsästysaikaa vuosittaisilla ministeriön asetuksilla (941/2011, 455/2012 ja 571/2013). Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan vuonna 2014 ministeriön asetuksella (473/2014) ja kieltoa jatkettiin edelleen metsästysvuosina 2015–2017 ministeriön asetuksilla (789/2015 ja 585/2016). Vuonna 2017 ministeriön asetuksella (518/2017) metsästyskieltoa jatkettiin metsästysvuosiksi 2017–2018 ja 2018–2019 pesimäalueilla, mutta sallittiin rajoitettu metsästys loka-marraskuussa Kaakkois-Suomessa tundrametsähanhen alalajin esiintymisalueella. Vuonna 2019 MMM:n asetuksella (946/2019) sallittua metsästysaluetta laajennettiin Etelä-Karjalan maakuntaan ja osaan Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan kunnista. Vuosina 2020 ja 2021 MMM:n asetuksilla (530/2020, 593/2021, 768/2022) sallittiin lisäksi metsästys rajoitetusti osassa Lapin maakuntaa. Muualla pesimäalueilla Pohjois-Pohjanmaalta Itä-Suomeen metsähanhi on siis ollut rauhoitettu jo yhdeksän vuoden ajan, samoin kuin Länsirannikon muuttoalueella. Vuonna 2023 MMM:n asetuksella (902/2023) Pohjois-Suomen metsästysaluetta laajennettiin osaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntaa. Vuonna 2024 MMM:n asetuksessa (497/2024) metsästysaluetta laajennettiin kattamaan koko Kainuun maakunta ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan lukuun ottamatta meren rannikkoa.

Saalistilastoinnin tarkentamiseksi metsästysasetuksen 5 a § on säädetty (asetuksen muutos 392/2018), että saaliiksi saadusta metsähanhesta on tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskuksen vahvistamalla lomakkeella tai sähköisen palvelun kautta Suomen riistakeskukselle. Saalisilmoitus on tehtävä seitsemän vuorokauden kuluessa eläimen pyydystämisestä. Saalisilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot: 1) metsästäjän nimi ja metsästäjänumero; 2) pyydystettyjen eläinten määrä; 3) pyyntipäivämäärä; 4) kunta, jossa yksilö saatiin saaliiksi. Metsästäjä voisi tehdä saalisilmoituksen helposti sähköisen Oma.riista.fi -verkkopalvelun kautta. Taiga- ja tundrametsähanhien alalajien osuuksien selvittämiseksi metsästäjiä pyydetään lähettämään vapaaehtoisesti valokuva saaliiksi saadun metsähanhen päästä Suomen riistakeskukselle.

EU:n lintudirektiivi

Metsähanhen metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Metsähanhi *Anser fabalis* kuuluu lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II A-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa A-osassa lueteltuja lajeja saa metsästää koko yhteisön alueella.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen säätelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopuinnossa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

EU:n biodiversiteettistrategian myötä komissio on tehostamassa lintudirektiivin toimeenpanoa merkittävästi, jonka ydin on direktiivien tehokkaampi toimeenpano, joten komissio uhkaa käynnistää jäsenvaltioita vastaan valvontamenettelyjä, mikäli metsästys sallitaan, vaikka kantojen elvyttämiseksi ei tehdä riittäviä toimenpiteitä.

EU:n komission julkaisi 23.10.2020 ehdotuksen suunnitelmaksi ”Heikentyneessä tilassa olevien metsästettävien lintulajien suojelutilanteen parantaminen”. EU-tasolla taantuneita, Suomessa metsästettäviä riistolajeja ovat mm. metsähanhi, jouhisorsa, punasotka, tukkasotka, heinätavi, haapana, lapasorsa, tukkakoskelo, nokikana ja tavi. Komissio on perustanut vuoden 2022 alussa työryhmän taantuvien lajien elvyttämiseksi. Komissio vetoaa lintudirektiivin 7 artiklan velvoitteeseen, että ennen taantuvien lajien metsästyksen sallimista, jäsenvaltion on osoitettava, että metsästys on kestävää. Komissio korostaa lintudirektiivin tulkintaohjeen linjausta, että vähenevän lintulajin metsästys ei voi olla kestävää (juridinen edellytys metsästyksen sallimiselle lintudirektiivin 7 artiklassa), ellei se ole osana toimivaa hoitosuunnitelmaa, joka sisältää myös elinympäristöjen hoidon ja muita tarvittavia toimenpiteitä, joiden yhteisvaikutuksella taantuma lopulta pysähtyy ja kanta kääntyy elpymään.

Taigametsähanhen metsästys tapahtuu AEWA-sopimuksen kansainvälisen hoitosuunnitelman osana toteutettavan sopeutuvan metsästyksen säätelyn periaattein ja määritetyn kiintiön puitteissa, joten se on lintudirektiivin mukaista kestävää käyttöä. Muuttoreitin tasolla metsästys on kestävää ja sitä säädellään kannan tilan mukaan vuosittain.

3 Suomen riistakeskuksen esitys 24.4.2025

Suomen riistakeskus on tehnyt esityksen maa- ja metsätalousministeriölle metsähanhen metsästyksen rajoittamiseksi (Suomen riistakeskus 24.4.2025, asianumero 132/00.01.00.00/2025).

”Suomen riistakeskus esittää maa- ja metsätalousministeriölle metsähanhen metsästyksen rajoittamista metsästyslain 38 §:n perusteella siten, että metsähanhi olisi kokonaan rauhoitettu metsästysvuonna 2025–2026 Suomessa lukuun ottamatta seuraavia alueita ja ajanjaksoja. Metsästys sallittaisiin:

- a. 20.8. klo 12.00–27.8.2025 Kainuun maakunnassa, Lapin maakunnassa lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia sekä valtatie E8 merenpuoleisia alueita Tornion, Kemijoen, Kemijärven ja Simon kunnissa, Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa lukuun ottamatta Hailuodon kuntaa sekä valtatie E8 merenpuoleisia alueita Iin, Kalliojärven, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Oulun, Pyhäjärven, Raahen ja Siikajoen kunnissa. Metsästys olisi kuitenkin sallittua valtatie E8 ja seututie 813 välisellä alueella. Saalis määrää rajoitettaisiin yhden metsähanhen metsästäjäkohtaisella koko metsästysaikaa koskevalla kiintiöllä. Lisäksi metsähanhen metsästyksessä ravintohoukuttimen käyttö ja pelloilta metsästys olisi kiellettyä.
- b. 1.10.–30.11.2025 Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnissa, Etelä-Savon maakuntaan kuuluvissa Enonkosken, Puumalan, Savonlinnan ja Sulkavan kunnissa, Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluvissa Ilomantsin, Joensuun, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Rääkkylän ja Tohmajärven kunnissa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvissa Iitin ja Orimattilan kunnissa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa. Tällä aluekokonaisuudella metsästys kohdistuu pääosin tundrametsähanheen.

Esitetty rajoitettu metsähanhen metsästys tapahtuisi samalla alueella ja samoin rajoituksin kuin metsästysvuonna 2024–2025. Edellä esitettyä täydentää voimassa oleva säädös, joka velvoittaa tekemään saaliiksi saadusta metsähanhasta metsästysasetuksen 5 a §:n mukaisen saalisilmoituksen.

Esityksen perustelut ja vaikutukset

Suomessa esiintyy metsähanhen kahta eri alalajia, taigametsähanhea ja tundrametsähanhea.

Elokuun metsästys kohdistuu Suomessa pesiviin taigametsähanhiin. Esityksellä halutaan mahdollistaa erityisesti erämaassa tapahtuva pyynti, joka on perinteistä suomalaista eränkäyntikulttuuria. Lisäksi on tarkoituksenmukaista rajata pyyntialueesta pois meri- ja rannikkoalueet, joilla esiintyy merihanhia, joiden metsästys on sallittua.

Kaakkoisen Suomen alueella loppusyksyinen metsästys kohdistuu pääosin Venäjällä pesivään tundrametsähanheen, jonka kanta on kasvava. Kanta kestää hyvin metsästyksen, eikä saalis-määriä ole tarpeen rajoittaa. Saaliissa voi kuitenkin olla mukana myös taigametsähanhia, joten saaliin alalajijakauma seuranta kuvakeräyksen avulla on tärkeää.

Taigametsähanhi

Valtaosa Suomessa esiintyvistä metsähanhista on kiinteä osa keskisen kannanhoitoalueen taigametsähanhipopulaatiota. Laji pesii Norjan, Ruotsin, Suomen ja Venäjän alueilla ja talvehtii pääosin Ruotsin ja Tanskan alueilla. Vuodesta 2010 taigametsähanhikanta on tavoitteellisesti kasvanut noin 45 000 yksilöstä kohti asetettua 60 000–80 000 yksilön kantatavoitetta. Kansainvälisen AEWA:n metsähanhityöryhmän arvion mukaan taigametsähanhen kevätkanta vuonna 2024 oli noin 75 000 yksilöä. Kannankehitys arvioitiin vakaaksi. Valtaosa keskisen kannanhoitoalueen metsähanhista pesii Pohjois-Venäjällä. Suomen metsähanhikannan suuruudeksi on arvioitu helikopterilaskentojen ja sulkimipaikkahavaintojen perusteella noin 4 000 pesinnän aloittavaa paria (3 962; 95 % luottamusväli 2 790–5 644). Kotimaan kanta-arvioon liittyy vielä melko suurta epävarmuutta, mutta muuttoreittitason populaatiomallinnuksen tuloksen arvioidaan kuvastavan myös Suomen pesimäkannan kehitystä.

Kansainvälinen hanhityöryhmä arvioi, että vuosina 2022–2024 keskisen kannanhoitoalueen taigametsähanhipopulaatioon olisi voinut kohdistua vuosittain 1 000–3 000 yksilön metsästysverotus, jolla kanta olisi säilynyt vakaana. Suomen osuus saaliskiintiöstä oli 1160, 580 ja 1740 yksilöä vuosina 2022, 2023 ja 2024. Vuoden 2025 saaliskiintiö ei tämän esityksen tekohetkellä ole vielä tiedossa.

Lapin maakunnan alueella on rajoitetusti metsästetty metsähanhea viitenä vuonna 2020, 2021, 2022, 2023 ja 2024. Vastaavien vuosien saalis on ollut 25, 40, 38, 48 ja 42 yksilöä eli keskimäärin 39 metsähanhea vuodessa. Metsästysvuodelle 2023–2024 metsästysalue laajeni Pohjois-Pohjanmaan maakunnan pohjoisosiin, josta saalis oli 47 yksilöä. Siten Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueelta pyydetty kokonaissaalis metsästysvuonna 2023–2024 oli yhteensä 95 yksilöä. Metsästysvuodelle 2024–2025 metsästysalue laajeni Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosiin ja Kainuuseen. Lapin ja muun pohjoisen Suomen sallitulta metsähanhen metsästysalueelta pyydetty kokonaissaalis metsästysvuonna 2024–2025 oli yhteensä 126 yksilöä. Lisäksi kaakkoisen Suomen tundrametsähanhen pyynnin yhteydessä arvioidaan saaliiksi saadun 23 taigametsähanhea. Metsästysvuoden 2024–2025 taigametsähanhen kokonaissaalis oli siten yhteensä 149 yksilöä.

Suomen riistakeskus esittää pohjoisen taigametsähanhialueen metsästysalueen säilyttämistä samana kuin metsästysvuonna 2024–2025. Metsästysaluetta laajennettiin viime vuonna, ja kokonaissaalismäärä nousi hieman laajennuksen myötä. Kestävän metsästyksen varmistamiseksi on tarpeen seurata saalismäärän kehittymistä vielä ainakin toisen metsästyskauden ajan, koska metsästysaikaan Suomessa olevien taigametsähanhien määrä riippuu pesintöjen onnistumisesta. Pesimättömät ja pesinnässä epäonnistuneet aikuiset linnut ovat sulkimassa Novaja Zemljalla, joten elokuinen metsästettävä kanta koostuu pesinnässä onnistuneista aikuisista ja niiden poikasista.

Pohjois-Pohjanmaan pohjois- ja keskiosat sekä Lapissa Sallan alue ovat olleet vuosikymmeniä keskeistä metsähanhien tutkimusaluetta. Alueella on tutkimustyössä rengastettu, lähetinmer-

kitty ja viime vuosina Suomen riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen maasto- ja helikopterikartoituksilla kartoitettu pesimäkantaa. Metsähanhen pesimäesiintyminen ja sulkimispaikat tunnetaan näillä alueilla erityisen hyvin.

Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan eteläosien pesimäkantaa ei ole selvitetty yhtä perusteellisesti kuin Pohjois-Pohjanmaan pohjois- ja keskiosien. Tästä syystä eri alueiden pesimäesiintyvyyttä ei voi suoraan vertailla keskenään. Viime vuosina Luonnonvarakeskus on helikopteri- ja maastokartoituksilla selvittänyt pesimäalueita otantaluontoisesti kaikkien kolmen maakunnan alueella. Lisäksi tuorein lintuatlaskartoitus (2022–2025) on jo tuottanut havaintoaineistoa laajasti esitetyltä metsästysalueelta. Suomen riistakeskuksella on viime vuosilta myös käytössään kyseisiltä alueilta erillinen julkaisematon ja luottamuksellinen aineisto alueen metsästäjien ja luonnossa kulkijoiden riistakeskukselle ilmoittamista pesimä- ja sulkimispaikkahavainnoista. Kyseistä aineistoa on etenkin Sodankylän, Kuusamon ja Kainuun alueilta. Näiden aineistojen perusteella voidaan todeta metsähanhen pesivän laajasti esitetyllä metsästysalueella.

Ylä-Lapin alueelta on vuoden 2023 helikopterikartoituksessa todettu metsähanhien pesintää, mutta kesän 2024 lennoissa sulkimispaikoilta löytyi hyvin vähän metsähanhia. Helikopterilla toteutettuja kartoituksia ei kuitenkaan ole Ylä-Lapissa tehty vastaavalla kattavuudella suhteessa alueen potentiaalisten pesimä- ja sulkimispaikkojen pinta-alaan kuin esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan tutkimusalueilla. Myöskään helikopterilentoja edeltäviä erittäin tärkeitä maastokartoituksia ei ole Ylä-Lapin alueella tehty käytännössä lainkaan. Ylä-Lapin alueet ovat erittäin laajat, vaikeasti saavutettavissa ja metsähanhet ovat sulkimisaikaan vaikeasti löydettävissä tiheiltä jokivarsi- ja puroalueilta. Suuraluearkastelussa Ylä-Lapin alue ei eroa merkittävästi muun Lapin alueesta. Suomen pohjoisosissa metsähanhen metsästystä tulee säädellä taigametsähanhen ehdoilla, eikä tällä alueella mahdollisesti metsästyssaaliiksi saatavien tundra-metsähanhien katsota vaarantavan runsaslukuisen muuttoreittipopulaation kehitystä tai sen leviämistä uusille alueille. Vuoden 2021 metsästyksessä kuntien alueilta saatiin saaliiksi yksittäisiä metsähanhia pinta-alaltaan laajoilta ja vaikeasti saavutettavilta erämaa-alueilta. Vajavaisten tietojen takia Suomen riistakeskus kuitenkin esittää, että metsähanhen metsästys metsästysvuonna 2025–2026 olisi Ylä-Lapin kolmen kunnan alueella kielletty. Alueelta olisi erityisen tärkeää saada lisää tietoa hanhien sulkimisalueista tulevana vuosina mahdollisesti toteutettavien helikopterilaskentojen tueksi.

Sallimalla metsästys esitetyllä alueella rajoitetusti ja lyhyelle ajalle ei vaaranneta Suomen tai koko keskisen kannanosan pesimäkannan kehittymistä. Pohjois-Suomen alueella on metsästysvuodesta 2020–2021 lähtien metsästetty yhden metsähanhen metsästäjäkohtaisella vuotuisella saaliskiintiöllä sekä rajatulla noin viikon pituisella metsästysajalla. Kertyneen saalistiedon perusteella metsästys jakautuu laajalle alueelle ja saalismäärä on pieni. Esimerkiksi Lapin alueella saalis on ollut niissä kunnissa, joissa saalista on saatu, keskimäärin neljä hanhea kuntaa kohden. Pelto- ja ruokintametsästyksen kieltä ohjaa pyynnin tapahtuvaksi haastavana erämaaisena suopyyntinä, jolloin saalismäärät pysyvät pieninä.

Suomen riistakeskus on laatinut arvion esitetyn metsästysalueen saaliskertymästä. Arvion laadinnassa on hyödynnetty kertynyttä saalistietoa vuosilta 2020–2024 sekä historiallisia saalistietoja vuosilta 1996–2010. Arvion mukaan esitetyllä metsästysalueelta, noin viikon pituisella metsästysajalta ja yhden metsähanhen metsästäjäkohtaisella kiintiöllä saaliskertymä voisi olla vähintään 120 yksilöä ja enintään 250 yksilöä. Pesinnän onnistuessa saalis kohdistuu nuoriin lintuihin ja siten metsästyksen vaikutus pesimäkantaan olisi pieni. Pesinnän epäonnistuessa valtaosa aikuislinnuista on metsästysaikana Novaja Zemljan sulkimisalueella ja siten tähän kannanosaan ei kohdistu metsästystä. Pesinnän epäonnistuessa myös saalismäärä tulee olemaan pieni. Lisäksi Suomen kokonaiskiintiöön on huomioitava Suomen kaakkoisosissa tapahtuvan tundrametsähanhen metsästyksen yhteydessä pyydyttävät taigametsähanhet.

Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan on perusteltua sallia rajoitettua taigametsähanhen metsästystä osassa Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien alueita sekä Kainuussa siten, että saalis pysyy edelleen asetettua metsästyskiintiötä pienempänä ja metsästyspaine jakautuu laajalle alueelle. Lähtökohtaisesti metsästyksen tulee olla varovaista ja laskennallisesti pientä suhteessa teoreettiseen poikastuottoon. Vaiheittain sallittua metsähanhen metsästysaluetta laajentamalla ja muutoksen vaikutuksia seuraamalla pystytään keräämään tärkeää tietoa metsästäjiltä lajin esiintymisestä, pesinnästä ja saalismääristä, vaarantamatta kannan kehitystä tai asetettua kiintiön täyttymistä. Samaan aikaan mahdollistetaan metsästyksen hyvinvointivaikutukset, ylläpidetään perinteistä ja vaativaa erämaista metsästyskulttuuria pesimäalueilla.

Tundrametsähanhi

Suomen kaakkoisosissa sallittava metsästys kohdistuu pääosin läpimuuttaviin tundrametsähanhiin. Tundrametsähanhikannan suuruudeksi arvioidaan 600 000 yksilöä ja kannan kasvusuunta on kasvava. Alalaji pesii Venäjän tundralla ja syysmuuttoreitti kulkee osittain eteläisen ja keski-Suomen ylitse. Tundrametsähanhen syysmuutto ajoittuu osittain taigametsähanhea myöhemmään ajankohtaan lokakuulle. Vastaavasti Suomessa pesineet taigametsähanhet ovat lokakuun alkuun mennessä poistuneet talvehtimisalueille.

Suomen kaakkoisosissa metsähanhen metsästys on ollut metsästyskaudesta 2017–2018 lähtien sallittua rajoitetulla ajanjaksolla ja alueella. Metsästys kohdistuu alueella pääasiassa tundra-metsähanheen. Viimeisen kahdeksan vuoden aikana on saatu saaliiksi vuosittain keskimäärin 188 tundrametsähanhea ja 24 taigametsähanhea. Saaliiksi saatujen taigametsähanhien laskennallinen osuus kokonaissaaliista on vaihdellut 0–67 yksilön välillä.

Tundrametsähanheen kohdistuva metsästys on kestävää ja metsästyksen yhteydessä saaliiksi saatujen taigametsähanhien osuus keskimäärin pieni. Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan on perusteltua jatkaa rajoitettua metsästystä ja samalla kerätä tietoa tundrametsähanhen metsästyksen yhteydessä kertyvästä taigametsähanhisaaliista. Saaliin alalajijakauman selvittämiseksi on äärimmäisen tärkeää, että kaikista Suomessa pyydytyistä metsähanhista toimitettaisiin valokuvat Suomen riistakeskukselle. Metsästyskaudelle 2025–2026 Suomen riistakeskus tulee motivoimaan metsästäjiä kattavan valokuva-aineiston saamiseksi.

Suomen riistakeskus esittää, että tundrametsähanhen metsästysalue pidetään samana kuin metsästysvuonna 2024–2025. Aluetta laajennettiin viime vuonna koskemaan Pohjois-Karjalassa myös Ilomantsin, Joensuun ja Kontiolahden kuntia. Laajennuksen tarkoituksena on kerätä tietoa tundrametsähanhen metsästyksestä ja alalajijakaumasta laajemmalla alueella. Alueen laajennus ei oletusarvoisesti vaaranna tundrametsähanhen kestävää kannanhoitoa, eikä kasvata taigametsähanhisaalista oleellisesti. Koska tundrametsähanhien muuttoreitin vuotuinen sijainti riippuu vallitsevien tuulien suunnasta ja voimakkuudesta, on laajennetun metsästysalueen saalismäärän kehitystä syytä seurata vielä ainakin toisen metsästyskauden ajan. Viimevuotinen alueen laajennus lisäsi peltopinta-alaa koko pyyntialueeseen noin 5 %. Tundrametsähanhisaalis kasvoi 73 yksilöllä ja taigametsähanhisaalis laski 9 yksilöä. Kokonaissaalis yhdessä pohjoisen Suomen taigametsähanhialueen kanssa metsästysvuonna 2024–2025 oli yhteensä 402 metsähanhea.

Esityksen on valmistellut Suomen riistakeskuksen Kestävä metsästys osaprosessi.”

4 Metsästyksen kieltäminen metsästysvuonna 2025–2026

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin metsähanhen metsästys pääosassa maata metsästysvuosina 2025–2026. Asetuksella rajoitetaan metsästystä siten, että voidaan varmistaa metsähanhen metsästyksen harjoittaminen metsästyslaissa säädetyn kestävä käytön periaatteen mukaisesti. Varovaisuusperiaatteen

mukaisesti merkittävästi taantuneeseen taigametsähanhen kantaan kohdistuvaa metsästys kiellettäisiin määräajaksi pääosassa maata, kunnes pesimäkannan seuranta ja metsästyksen säätelyä on saatu kehitettyä.

Metsästyksen kestävyysvarmistamiseksi tarvittavia toimenpiteitä on jo toteutettu: saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, alalajien määrittäminen saaliista vapaaehtoisella kuvakeräyksellä, metsästyksen säätelyn tarkentaminen ja kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla. Luonnonvarakeskus valmistelee menetelmiä pesimäkannan koon arviointiin ja kannanseurantaan. Pesimäkannan seuranta ei ole vielä saatu vakiinutettua. Muilla epäsuorilla menetelmillä on kuitenkin saatu parempi käsitys kannan tilasta. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että varovaisuusperiaatetta on sovellettava niin, että metsähanhen metsästystä ei voida sallia muualla kuin pohjoisimmassa Suomessa pesimäalueilla ja rajoitettuna ajallisesti, metsästäjäkohtaisella saaliskiintiöllä sekä ravintohoukuttimen käytön ja pellolta metsästyksen kielloilla. Sen metsästys voidaan sallia Kaakkois-Suomessa loka-marraskuun aikana, jolloin metsästys kohdistuu todennäköisesti pääasiassa runsaaseen ja vakaaseen tundrametsähanhen kantaan. Näin ollen edelleen suuressa osassa maata metsästys kiellettäisiin vuoteen 2025 saakka.

Metsästyksen säätelyssä otetaan huomioon Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimuksen (AEWA) osapuolikokouksessa marraskuussa 2015 hyväksytty kansainvälinen taigametsähanhen hoitosuunnitelma. Kansainvälisen hoitosuunnitelman puitteissa Euroopan hanhikantojen toimenpideohjelman kansainvälisen työryhmän (EGM IWG 9) kokouksessa 17.-20.6.2024 käsiteltiin uusimmat tiedot taigametsähanhen kannan kehityksestä ja metsästysverotuksen rajoittamisesta koko keskisen kannanhoitoalueen muuttoreitin jäsenvaltioissa.

Koko kansallista kiintiötä ei tule metsästää, ennen kuin pesimäkannan seuranta on saatu kehitettyä. Suomen pesimäkanta on kuitenkin vain pieni osa koko muuttoreitin kannasta, eikä sen tilaa tunneta vielä kovin hyvin, joten Suomen oman pesimäkannan pitäisi kuitenkin edelleen antaa vahvistua ja elpyä, joten koko maakohtaista kiintiötä ei voida sallia metsästettäväksi Suomen pesimäalueella tai Suomen pesimäkantaan muuttomatkan aikana. Kansainvälinen kiintiö ei siis varmista Suomen oman pesimäkannan metsästyksen kestävyttä vaan se kertoo vain koko muuttoreitin kestävästä verotusmäärän ja sen jakautumisen maiden kesken historiallisten saalismäärien perusteella. Koko kiintiötä ei kannata metsästää Suomessa myöskään siksi, koska se perustuu historialliseen saalistilastoon, johon liittyy epävarmuuksia, ja Suomen osuuteen 49 % koko muuttoreitin saaliista (vuodesta 2022 alkaen 58 %, koska aiempi Venäjän osuus 15 % on poistettu), joka on johtanut sittemmin huolestuttavaan kannan laskuun. Koko kansallista kiintiötä ei myöskään tule metsästää osasta Suomea, jotta pesimäkantaan ei kohdistu paikallisesti liian suurta metsästyspainetta. Tästä syystä metsästys on perusteltua sallia riittävän laajalla maantieteellisellä alueella, mutta rajoittamalla kokonaissaalista metsästysaikaa, metsästäjäkohtaista saalista sekä pyyntimenetelmiä rajoittamalla. Rajoittamalla metsästäjäkohtaisia saalismääriä ja liian tehokkaita, perinteiseen pesimäalueiden suoaluepyyntiin kuulumattomia metsästysmenetelmiä on mahdollista sallia metsästyskulttuurin ylläpito mahdollisimman monelle metsästäjälle. Lapissa ja osassa Pohjois-Pohjanmaan pesimäaluetta metsästäjäkohtainen kiintiö, ravintohoukuttimen käytön sekä pellolta metsästyksen kieltä ohjaavat metsästystä voimakkaasti perinteisen pesimäaluepyynnin ja erämaisen haastavan metsästyksen suuntaan.

Rajoitettuja metsästysmahdollisuuksia jaettaessa etusijalle asetetaan Pohjois-Suomen pesimäalueet. Perinteisen pesimäsoilla tapahtuvan pyynnin mahdollistamiselle pitkän täysrauhohoituksen jälkeen on sekä luonnonmaantieteellinen että kulttuurinen peruste: pesimäalueilla ei ole muita hanhia metsästettäväksi, ja suopyynti tulilla yöpymisineen on arvokas osa perinteistä suomalaista eränkäyntiä, joka halutaan säilyttää. Pesimäalueilla tapahtuvalla metsästyksellä on merkittävä metsästyskulttuurinen arvo. Ravintohoukuttimen käytön rajoittaminen on tehokas tapa muuttaa metsästyskulttuuria takaisin perinteisen pesimäaluepyynnin, eli erämaisen suopynnin suuntaan joko koiralla tai ilman. Pesimäaluemetsästys on hanhien elintapojen tuntemiseen ja maastotiedusteluun perustuvaa eränkäyntiä pesimäsoilla ja -vesillä. Saaliin saaminen vaatii taitoja, aikaa ja vaivaa, eikä saalista välttämättä saa joka vuosi. Metsästys suositellaan kohdistamaan saman vuoden poikasiin, jotta pesimäkantaa ei vaaranneta ja saalismäärät ovat maltillisia, vaikka mahdollisuus useamman hanhen ampumiseen tarjoutuu.

Metsästäjiä pyydetään lähettämään vapaaehtoisesti valokuva saaliiksi saadun metsähanhen päästä Suomen riistakeskukselle alalajin määrittystä varten. Tietoja saaliin alalajikoostumuksesta tarvitaan metsästyksen vaikutuksen arvioimiseksi ja edelleen vuosittain AEWA-sopimuksen kokouksessa metsästysverotuksesta sopimiseen. Metsästäjiä kannustettaisiin voimakkaasti vapaaehtoiseen tiedontuottamiseen alueiden metsähanhitilanteesta, kirjaamalla kaikki metsästyspäivän aikana tehdyt metsähanhihavainnot Oma riistaan. Kerättävä tieto on ehdottoman luottamuksellista, ja sitä käytettäisiin vain pesimäkanta-arvioinnin kehittämisen tueksi siten, ettei tallennettuja havaintoja voida julkisesti paikantaa tietylle alueelle. Metsästyksen yhteydessä kerättävä havaintotieto voi parhaimmillaan tuottaa hirvikannan arvioinnissa kerättävään havaintoaineistoon vertailukelpoista aineistoa.

1 § Metsähanhen metsästys

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa kiellettäisiin metsähanhen metsästys Kainuun, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa: 1) kokonaan 28.8.–31.12.2025 välisenä aikana; ja kohdassa 2) 20.8. klo 12– 27.8.2025 välisenä aikana pellolla; ja 3) kokonaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa sekä valtatie E8 merenpuoleisella alueella lukuun ottamatta seututien 813 ja valtatie E8 väliin jäävää aluetta. Siten Limingan, Lumijoen, Siikajoen ja Raahen kohdalla metsästyskieltoalueen rajan seuraisi seututietä 813. Tällä kohdalla metsästys olisi siten kiellettyä seututien 813 merenpuoleisilla alueilla (Kuva 4), mukaan lukein Hailuodon kunta. Seututien 813 yhtyessä Limingassa valtatiehen E8, jatkuisi metsästyskieltoalue pohjoiseen päin valtatie E8 merenpuoleisilla alueilla. Seututien 813 yhtyessä Raahessa valtatiehen E8 jatkuisi metsästyskieltoalue etelään päin valtatie E8 merenpuoleisilla alueilla. Pellolla metsästäminen kielto koskisi myös valtatie E8 ja seututien 813 välistä aluetta.

Metsästysaika ja metsästysalue olisivat samat kuin edellisenä vuonna. Pelloilla metsästys olisi kielletty koko alueella.

Asetuksen 1 §:n 2 momentissa kiellettäisiin metsähanhen metsästys 20.8.–30.9. välisenä aikana ja 1.–31.12. välisenä aikana Etelä-Karjalan maakunnassa, Etelä-Savon maakuntaan kuuluvissa Enonkosken, Puumalan, Savonlinnan ja Sulkavan kunnissa, Kymenlaakson maakunnassa, Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluvissa Ilo-mantsin, Joensuun, Kiteen, Kontiolahden, Liperin, Rääkkylän ja Tohmajärven kunnissa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvissa Iitin ja Orimattilan kunnissa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa. Edellä sanotulla alueella metsähanhen metsästys olisi siten sallittua 1.10.–30.11. välisenä aikana. Metsästysaika ja metsästysalue olisivat samat kuin edellisenä vuonna.

Asetuksen 1 §:n 3 momentissa kiellettäisiin metsähanhen metsästys muualla maassa 20.8.–31.12. välisenä aikana. Siten metsähanhea ei voitaisi metsästä muualla maassa lainkaan metsästysvuonna 2025–2026.

2 § Metsästäjäkohtainen saaliskiintiö

Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntiin kuuluvalla alueella metsästäjäkohtainen saaliskiintiö enintään yksi metsähanhi vuodessa. Kiintiö koskisi sekä taigametsähanhen että tundrametsähanhen alalajeihin kuuluvia lintuja. Kiintiö ei koskisi metsästäjän 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla alueella metsästämiä lintuja. Kiintiön valvontaa tehostaa oleellisesti, että metsästäjä on metsästysasetuksen 5 §:n mukaan velvollinen tekemään saalisilmoituksen saaliksi saadusta metsähanhesta. Saalisilmoitus on tehtävä seitsemän vuorokauden kuluessa linnun pyydystämisestä Suomen riistakeskukselle. Saaliskiintiö olisi sama kuin edellisenä vuonna.

3 § Kielletty pyyntimenetelmä

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntiin kuuluvalla alueella kielto käyttää ravintohoukutinta metsähanhen metsästyksessä.

Säännöstä tulisi tulkita siten, että metsähanhen metsästyksessä olisi kiellettyä käyttää viljanjyviä tai mitä tahansa ihmisen perustamaa houkutinta, joka perustuu vesilintujen käyttämään ravintoon, jos tarkoituksena on metsähanhen houkuttelu sen avulla. Tällaisia ovat viljanjyvien lisäksi muun muassa eräät muut viljelykasvit. Toisaalta tulkinnasta on tarkoituksenmukaista rajata pois se, että ravintohoukuttimen käyttäminen ei ole tarkoituksellista. Luonnon itsensä luoma ravinnonlähde ei kuitenkaan olisi kielletty. Metsähanhet tankkaavat runsaasti ravintoa syksyllä muuttomatkaa varten ja ne ovat siksi syksyllä tai muuttomatalla levähtäessään

usein ravinnonlähteen läheisyydessä tai kulkemassa sellaista etsien. Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa sallitulla metsästysalueella olisi myös 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa kielletty metsähanhen metsästys pellolla.

Kiellon tarkoituksena on varmistaa metsähanhen metsästyksen toteuttaminen pääosin perinteisen pesimäaluepyynnin ja erämaisen haastavan metsästyksen keinoin. Koska metsähanhea ei saisi ampua ravintohoukuttimen avulla ampumaetäisyydelle houkuttelemalla tai pellolla, ei metsästys olisi liian tehokasta.

4 § Voimaantulo

Asetuksen 4 §:n 1 momentissa säädettäisiin asetus tulemaan voimaan elokuussa 2025 vuoden määräajaksi 31.7.2026 saakka.

Esitetty metsästyskielto estäisi metsähanhen metsästyksen suuressa osassa maata kokonaan ja pienentäisi merkittävästi metsähanhen kokonaissaalista Suomessa.

Suomen riistakeskus on laatinut arvion esitettämänsä (24.4.2025) Pohjois-Suomen metsästysalueen saaliskertymästä: ”Arvion laadinnassa on hyödynnetty kertynyttä saalistietoa vuosilta 2020–2024 sekä historiallisia saalistietoja vuosilta 1996–2010. Arvion mukaan esitetyltä metsästysalueelta, noin viikon pituisella metsästysajalta ja yhden metsähanhen metsästäjäkohtaisella kiintiöllä saaliskertymä voisi olla vähintään 120 yksilöä ja enintään 250 yksilöä. Pesinnän onnistuessa saalis kohdistuu nuoriin lintuihin ja siten metsästyksen vaikutus pesimäkantaan olisi pieni. Pesinnän epäonnistuessa valtaosa aikuislinnuista on metsästysaikana Novaja Zemljan sulkimisalueella ja siten tähän kannanosaan ei kohdistu metsästystä. Pesinnän epäonnistuessa myös saalismäärä tulee olemaan pieni. Lisäksi Suomen kokonaiskiintiöön on huomioitava Suomen kaakkoisosissa tapahtuvan tundrametsähanhen metsästyksen yhteydessä pyydettyvät taigametsähanhet.”

Esityksen arvioidaan vähentävän kokonaan Suomessa pesivän metsähanhikannan kuolleisuutta laajalla osalla Pohjois- ja Länsi-Suomen pesimäalueilla ja rajoittavan Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien pesimäkantaan kohdistuvaa metsästyspainetta merkittävästi. Siten rajoitus mahdollistaa kannan elpymisen jatkumisen. Metsästyskiellon ja metsästyksen salliminen vain ajallisesti, alueellisesti ja pyyntimenetelmän osalta rajoitettuna on tässä tilanteessa tehokas keino elvyttää pesimäkantaa, mutta mahdollistaa myös pohjoisimman Suomen arvokkaan metsästyskulttuurin ylläpitämisen ja jatkamisen. Asetus mahdollistaisi metsähanhien metsästyksen Pohjois-Suomen pesimäalueilla, jossa se on perinteinen, vaativa ja arvostettu metsästysmuoto. Asetuksella säädettävä ravintohoukuttimen kieltäminen on koettu metsästäjien keskuudessa tarpeelliseksi ja oikeuteksi, sillä viljaruokinnan avulla hanhien houkuttelu ammuttavaksi ei kuulu perinteiseen hanhenmetsästyskulttuuriin.

Asetuksella jatkettaisiin vuosien 2022–2024 tavoin metsähanhen metsästyskieltoa kokonaan Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kuntien alueella, joka kuuluu myös saamelaiden kotiseutualueeseen. Metsähanhen metsästyskiellettiin kyseisellä Ylä-Lapin alueella vuosina 2022, 2023 ja 2024, koska Luonnonvarakeskuksen tiedot Ylä-Lapin kuntien metsähanhikannasta olivat hyvin vähäiset. Vuonna 2022 Luonnonvarakeskuksen lausunnon mukaan viiden vuoden aikana kerätyn lentolaskenta-aineiston perusteella etenkin pohjoisimman Lapin alueella on tavattu hyvin niukasti pesiviä metsähanhia. Esimerkiksi vuosina 2021–2022 Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kunnissa tarkistettiin 210 potentiaalista kohdetta, mutta metsähanhia löydettiin 0 yksilöä, ja merkkejä sulkivista hanhista vain yhdeltä kohteelta. Luonnonvarakeskus katsoi edelleen vuonna 2024 lausunnossaan, että metsästyksen täyskielto olisi perusteltua näiden kolmen kunnan alueella, jotta alueelliselle kannan vahvistamiselle olisi mahdollisimman hyvät edellytykset. Kannan vahvistuminen on hidas prosessi, koska linnut pesivät ja onnistuvat pesinnöissään vain muutaman vuoden välein. Luke totesi vuonna 2022, että pohjoisimman Lapin alueen pesivän taigametsähanhikannan koko on pieni, ja että kolmen pohjoisimman kunnan (Enontekiö, Utsjoki ja Inari) alueella metsästyksestä tulisi pidättäytyä kokonaan niukan alueellisen kannan turvaamiseksi. Vuonna 2024 Luonnonvarakeskuksen lausunnon mukaan vuonna 2024 Enontekiössä ja Inarissa tarkastettiin yhteensä 165 potentiaalista metsähanhikohdetta, joista vain kolmesta löytyi hanhia (2 poikuetta ja yksi pariskunta, yhteensä 10 hanhea). Vuonna 2023 löydettiin kutakuinkin samoista kohteista 4 sulkimisparvea, joissa oli yhteensä 29 yksilöä. Ylä-Lapissa merkkejä sulkimisesta on tavattu huomattavasti vähemmän kuin esim. Lapin keskiosissa, eikä ole olemassa aineistoa, jonka perusteella Ylä-Lapin metsähanhien käyttäytyminen olisi merkittävästi erilaista kuin etelämpänä Lapissa ja siten todennäköisyys löytää hanhia olennaisesti vastaavasti erilainen. Viime vuosina pesintää aloittavien lintujen määrä vaikuttaisi olevan kasvamassa, mutta pesimämenestys on ollut heikkoa (Luken GPS-seuranta-aineisto). Kanta on pohjoisimmassa Lapissa todennäköisesti edelleen hyvin harva, ja metsästyksen avaaminen voi hidastaa paikallisen kannan kasvamista ja siten huonontaa metsästysmahdollisuuksia jatkossa. Luke esittää, että metsästyskieltoa jatketaan kolmen pohjoisimman kunnan alueella muutamia vuosia, jotta pohjoisimmalla taigametsähanhikannalla on mahdollisuus vahvistua ja/tai tietoa ko. alueen metsähanhien tilankäytöstä ja kannasta saada lisää. Lukan lausunnon mukaan viime vuonna (1.8.2024) ylimmässä Lapissa oli kuusi toimivaa GPS-lähettimellä merkittyä aikuista metsähanhea, joista yksi oli sulkimassa laskenta-alueella poikueensa kanssa. Muut viisi ovat Novaja Zemljalla sulkimassa.

Rajoittamaton metsästys johtaisi todennäköisesti 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä rajoittamattomassa metsästyksessä toteutuneeseen keskimääräiseen noin 6 500 linnun saaliiseen, joka olisi nykytilanteessa mahdollisesti jopa lähes 10 % koko muuttoreitin kannasta. Tällöin saalis yhdessä muiden muuttoreitin valtioiden toteutuneen metsästysverotuksen jatkuessa aiheuttaisi todennäköisesti Suomen pesimäkannan romahtamisen ja koko muuttoreitin kannan kääntymisen laskuun. Suuressa osassa maata esitetty kiellon jatkaminen ei muuttaisi nykytilannetta, vaan jatkaisi vuonna 2014 aloitettua metsästyskieltoa eteläisillä pesimäalueilla ja länsirannikon muuton aikaisilla levähdysalueilla, mutta mahdollistaisi tundrametsähanhen muutonaikaisen metsästyksen laajemmalla alueella eräissä Pohjois-Karjalan kunnissa.

6 Asian valmistelu

Suomen riistakeskus on tehnyt 24.4.2025 maa- ja metsätalousministeriölle esityksen metsähanhen metsästysrajoituksista metsästysvuodelle 2025-2026. Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2025–2026. Ehdotus perustuu Suomen riistakeskuksen esitykseen.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, MMM/ruokaosasto, ympäristöministeriö, sisäministeriö, poliisihallitus, rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen ympäristökeskus, Helsingin yliopisto/Metsätieteiden osasto/Wetland Ecology Group, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, Suomen Metsästäjäliitto ry, Suomen Ammatti-riistanhoitajat ry, Luonnon- ja riistanhoitosäätiö, Suomen Kennelliitto ry:n metsästyskoiratyöryhmä, Metsästysspanielit ry, Suomen Pystykorvajärjestö r.y., Kanakoirakerho ry, Saksanseisojakerho ry, Suomen Noutajakoirajärjestö ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, BirdLife Suomi ry, WWF Suomi, Luonto-Liitto, Natur och Miljö r.f., Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY ja Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry.

Lausunnoissa todettiin pääosin seuraavaa:

...

7 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 20.8.2025 ja se olisi voimassa 31 päivään heinäkuuta 2026 asti.